

Poistoja - Ei mitään uutta eikä omaa 12.1.-28.2.2004

Suomen käsityön museo; Näytönpaikka-ikkunanäyttely. Kilpisenkatu 12, 40100 Jyväskylä.

Noin kymmenen vuotta kierrätyskäsitöitä harrastaneena ja myös niitä opettaneena, halusin tuoda esille kyhäilyjäni pöytälaatikosta tai paremminkin autotallista. Näyttelyn tekeminen oli tapa päästä pidemmälle esine-roska –ajattelussani. Teen Jyväskylän Etnologian laitokselle gradua *'Olemattomista kokoelmista'*. Tutkin esineen transformaatiota esineestä roskaksi ja takaisin esineeksi eri ympäristöissä. Milloin esine muuttuu omistajansa tunteissa roskaksi siis ei-esineeksi, joka ei kuulu meidän *'esinekokoelmaamme'*. Miksi sama esine sitten toisessa kokoelmassa – esim. toisessa kodissa on juuri se Esine. Mitä tässä välissä tapahtuu?

Haluamme hankkia kestäviä mutta helposti hävitettäviä esineitä. Mitä oikeastaan kestävä tarkoittaa? 1900-luvun alun mainos lupaa kestäviä rautasänkyjä, siis sitä, että sänky on riesana vielä sadankin vuoden päästä jopa metsässä. Ennen jätehuoltolakia, maalla oli tavallista, että roskat heitettiin tunkiolle, kivirauniolle tai haudattiin metsään. Tätä näyttelyä varten olen poistanut luonnosta - metsästä ja kiviraunioilta - vuosikymmeniä sitten käytöstä poistettuja arkipäivän esineitä kuten rautasängyn osia, rikkiäisiä lasipulloja ja sammaloituneita kenkiä. Toin ulkotilan sisätilaan.

Vuosittain inventoimme elämäämme. Teemme poistoja omistamiimme esineisiin ja kuoletuksia tunteisiin, jotka liittyvät poistettuihin esineisiin. Kirjastot ja lukijat luopuvat vuosittain lukemattomista kirjoistaan. Vanhoista kirjoista tekemäni laatikot ovat tietolippaita. Ne ovat säilyttämiä, joihin voi piilottaa esineitä, joista ei ole ihan varma pitääkö ne säilyttää vai pitäisikö ne poistaa. Kirjojen käyttö muuhun tarkoitukseen kuin lukemiseen ärsyttää monia. Onko kirjojen tuhoaminen vuosisatoja tavoitellun tiedonhallinnan kyseenalaistamista? Jo renessanssiajan keräilijät varmistivat kokoelmansa ja oman nimen kuolemattomuuden keräämällä originaaleja esineitä, teettämällä niistä kopioita ja laatimalla kirjallisia kuvauksia esineistä. Jos originaali tai kopiokin tuhoutui jäi ainakin kirjoitukset elämään, koska kirjoituksia oli suhteellisen helppo kopioida.

Milloin esine on aito tai aidoimmillaan tai vähiten aito, jos se ei kuitenkaan ole vielä kopio. Mitä nämä roskaesineeni oikeastaan ovat? Ne eivät ole enää originaaleja - rautasänky on vain puolikas, mutta sen tunnistaa sängyksi. Se ei ole kopio vaan sängyn osa, jota on korjailtu. Korjaamiseen on käytetty epätyypillisiä materiaaleja - tanskalaista viljeltyä pajua ja rakennustyömaalta kerättyä kuormalavojen sidontanauhoja. Miltä tämä sängyn osa näyttää metsässä sadan vuoden päästä? Kelpaisiko se silloin kulttuurihistorialliseen museon vitriiniin kertomaan nukkumisesta rautasängyssä ennen hetekoita ja siitä millaisia tavaraunia siinä uneksittiin.

Siis ei oikeastaan mitään uutta ja omaa. Uutta on ehkä se, että näyttelyn jälkeen palautan *'luonnonmateriaalit'*: rautasängyn, tuolin, kengät ja lasinkeräyshäkit takaisin luontoon. Jonkun toisen roskista tuli minun roskaesineitäni – ei kuitenkaan minun omia? Näyttely on yksi tapa kerätä tietoa ihmisten esine-roska-suhteista. Toivon, että sinäkin vastaat roskakyselyyni, se löytyy osoitteesta:

<http://www.craftmuseum.fi/nayttelyt.htm#kalenteri/roskaposti>